

Monika Dąbrowska

Działania asymetryczne w terenie górzystym na przykładzie operacji Anakonda

Obronność - Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii
Obrony Narodowej nr 1(17), 32-43

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

AUTOR

mgr Monika Dąbrowska

monika.dabrowska04@gmail.com

Afiliacja: Wydział Zarządzania i Dowodzenia, AON

DZIAŁANIA ASYMETRYCZNE W TERENIE GÓRZYSTYM NA PRZYKŁADZIE OPERACJI ANAKONDA

Słowa kluczowe: asymetria, konflikt afgański, operacja Anakonda

Wprowadzenie

Popularnym nawiązaniem do nierównego stosunku sił i zwycięstwa dzięki wykorzystaniu nieoczekiwanego przez przeciwnika działania jest walka Dawida z Goliatem. Przykład ten pokazuje, że nie zawsze strona dysponująca większą siłą fizyczną musi okazać się zwycięzcą.

Działania asymetryczne zostały nazwane światowym problemem po wydarzeniach z 11 września 2001 roku – tego dnia celem ataków terrorystycznych stały się symbole Stanów Zjednoczonych Ameryki (USA): bliźniacze wieże World Trade Center oraz Pentagon w Waszyngtonie. Wraz z tym wydarzeniem niebezpieczeństwo przybrało inny charakter – [...] *dzisiejsze zagrożenia posiadają inną naturę i skalę niż dotychczas, a współczesna odpowiedź na te zagrożenia jest nieadekwatna. Broń projektowana w celu przeciwstawienia się zagrożeniom, w końcu ostatniego tysiąclecia, nie będzie w stanie sprostać im w pierwszych dekadach XXI wieku. Nowe, często o asymetrycznym charakterze zagrożenia dla bezpieczeństwa globalnego wymagają nowego myślenia*¹. Podjęcie walki z terroryzmem przez USA przeistoczyło się w wieloletni konflikt zbrojny na terenie między innymi Afganistanu, pomiędzy dobrze przygotowanymi i wyszkolonymi militarnie członkami sojuszu Północnoatlantyckiego (NATO) oraz ugrupowaniami rebeliantów i terrorystów.

¹ R. Hall, C. Fox, *Ponownie przemyśleć bezpieczeństwo*, Przegląd NATO, Zima 2001/2002, s. 8.

1. Asymetria w konflikcie zbrojnym

1.1. Istota asymetrii

Pojęciem wyjściowym dla zjawiska asymetrii jest symetria. Zgodnie z tym, co podaje *Encyklopedia Popularna PWN* jest to *harmonia, współmierność, proporcjonalność, podzielność przedmiotu (np. figury geometrycznej) na odpowiadające sobie jednakowe (analogiczne) części*².

Następna definicja symetrii pochodzi z wykładu prof. dr. hab. Lucjana Jarczyka z Uniwersytetu Jagiellońskiego i rozumieć ją należy jako *właściwość figury, bryły lub ogólnie dowolnego zbioru, zjawiska, obiektu matematycznego, polegająca na tym, iż istnieje pewne nietrywialne przekształcenie, które odwzorowuje dany zbiór na niego samego bez zmiany kształtu lub bez zmiany pewnych rozważanych własności*³.

Podobnie do powyższych, symetrię tłumaczy *Słownik Wyrazów Obcych PWN* (gr. *symmetros*) jako *właściwość figur geometrycznych i brył (ciał materialnych), dotycząca ich rozmieszczenia względem pewnych punktów, prostych lub płaszczyzn (zwanymi: środkiem, osią, płaszczyzną symetrii) polegająca na tym, że obie części bryły lub figury po obu stronach płaszczyzny, osi lub środka symetrii odpowiadają sobie wzajemnie [...]*⁴.

Ostatnia przytoczona definicja dotyczy symetrii w ujęciu wojskowym i wskazuje, że zachodzi ona wtedy gdy *porównywalne do siebie przedmioty są podobne, przystające lub adekwatne. Oznacza to także, że uczestnicy konfliktu mają w dużym stopniu zbliżone do siebie cele i zasoby (w związku z tym i koncepcje ich wykorzystania), stosują podobne, symetryczne strategie, sposoby lub środki walki zgodnie z akceptowanymi obustronnie zasadami i normami*⁵.

Pojęcie to posiada wiele definicji, jednak każda z nich zwraca uwagę na porównywalność obiektów, stron oraz działań, i o ile nie są one względem siebie lustrzanym odbiciem, to umożliwiają z dużym prawdopodobieństwem wskazanie punktów łączących te elementy lub też różnice zachodzące pomiędzy nimi.

Zagadnieniem docelowym jest jednak zjawisko asymetrii. W najprostszym ujęciu jest to *brak lub naruszenie symetrii*⁶. *W domenie wojskowej asymetria jest rozumiana jako wszelkie różnice występujące pomiędzy siłami, wyposażeniem, wyszkoleniem oraz sposobem organizacji*⁷.

² *Encyklopedia Popularna PWN*, Warszawa, 1982, s. 753.

³ Wykład prof. dr. hab. L. Jarczyka nt.: *Symetria w fizyce*, http://users.uj.edu.pl/~jarczyk/N5symok/spis_tresci.htm [dostęp: 28.01.2016].

⁴ *Słownik Wyrazów Obcych PWN*, Warszawa, 1980, s. 715.

⁵ M. Madej, *Zagrożenia asymetryczne bezpieczeństwa państw obszaru transatlantycznego*, Warszawa, 2007, s. 35.

⁶ *Słownik...*, s. 54.

⁷ *Asymmetric Warfare in the Military Domain*, A. Ortolani, *Operational Concept Development HQ Allied commander Transformation*, s. 9, tłumaczenie własne.

Następne tłumaczenie tego pojęcia pochodzi ze *Słownika Terminów z Zakresu Bezpieczeństwa Narodowego*, gdzie oznacza ono *brak równowagi sił i środków dwóch przeciwnych stron, gdzie „słabsza” nieoczekiwanie wykorzystuje swoją szybkość, manewrowość oraz nowe środki i metody walki*⁸. Zgodnie z podejściem płk. Mieczysława Pawlisiaka asymetria to *każda forma zagrożenia, na które to zagrożenie struktury (państwowe, koalicyjne, sojusznicze) nie są przygotowane kulturowo, strukturalnie, intelektualnie ani też z punktu widzenia legislacyjnego, administracyjnego lub regulaminowego, tak, aby móc zareagować natychmiast, skutecznie i ostro*⁹.

W ostatnim z omawianych – militarnym ujęciu według *Asymmetric Warfare in the Military*, zjawisko to jest *brakiem równowagi w środkach i zasobach pomiędzy współzawodniczącymi lub przeciwnymi stronami, gdzie na nieoczekiwaną przewagę „słabszej” strony ma wpływ szybkość, sprawność oraz środki i metody działania. W domenie wojskowej asymetria jest rozumiana jako wszelkie różnice występujące pomiędzy siłami, wyposażeniem, wyszkoleniem oraz sposobem organizacji*¹⁰.

Reasumując, asymetria to kolejne pojęcie, które nie posiada jednoznacznej definicji. W podstawowym zakresie nawiązuje do niejednorodności, różnorodności i przykładowo w architekturze obiekty poddane porównaniu będą od siebie różne pod względem odmiennych kątów, kształtów lub długości. W kontekście militarnym, asymetria odnosi się do dysproporcji, głównie pomiędzy siłami, środkami i metodami działania, jakie stosują strony konfliktu. W odróżnieniu od symetrii, w przypadku asymetrii niełatwym zadaniem jest określenie, jaki ruch wykona przeciwnik oraz jaki jest jego cel. Działania asymetryczne są przede wszystkim „bronią” słabszej strony konfliktu¹¹, pozwalającą wykorzystać mobilność, manewrowość oraz znajomość warunków terenowych bez rozgrywania większych bitew¹². Już za czasów starożytności słynny strateg Sun Tzu (Sun Zi) pisał: *Użyj skromności, by wzbudzić we wrogach pychę. Zmęcz ich wymykaniem się. Wywołaj wśród nich rozłam. Gdy będą nieprzygotowani, zaatakuj i bądź tam, gdzie cię nie oczekują*¹³ – można zatem zauważyć, że jako istotny czynnik sukcesu przyjął on unikanie głównych bitew, a także podejmowanie działania z zaskoczenia, czyli takiego, którego przeciwnik się nie spodziewa.

⁸ *Słownik Terminów z Zakresu Bezpieczeństwa Narodowego*, Wydanie szóste, Warszawa, 2008, s. 10.

⁹ M. Pawlisiak, *Przyszła wojna determinantem zmian w Siłach Zbrojnych RP (cz. I)*, Przegląd Wojsk Lądowych, nr 1/2012, s. 8.

¹⁰ *Asymmetric...*, s. 9.

¹¹ Konflikt – (*łac. conflictus* – zderzenie) wszelkie zetknięcie się sprzecznych dążeń, niezgodność interesów, poglądów. *Słownik Wyrazów Obcych PWN*, Warszawa, 1980, s. 378.

¹² J. Gotowała, *Konflikty zbrojne połowy XXI wieku*, Kwartalnik Bellona 2/2009, s. 20-21.

¹³ <http://cytatybaza.pl/cytat/uzyj-skromnosci-by-wzbudzc-we-wrogach-pyche.html> [dostęp: 28.01.2016].

W przykładzie działań klasycznych (symetrycznych) stosunkowo łatwe są do określenia ich główne przyczyny, można tu przyjąć: *charakter polityki państwa, organizację i sposób mobilizacji armii przeciwnika, możliwości środków walki oraz gospodarcze kraju w zakresie prowadzenia wojny*¹⁴. W przypadku działań asymetrycznych źródło może stanowić nie tylko zorganizowana grupa przestępcza, ale również nieuznawana organizacja polityczna lub gospodarcza, której motywacja, cele oraz metody działania są nieprzewidywalne¹⁵.

2. Asymetria w konflikcie zbrojnym na przykładzie wybranej operacji w ramach ISAF

2.1. Geneza konfliktu afgańskiego 2001-2014

Islamska Republika Afganistanu zlokalizowana jest w Środkowej Azji, otoczona państwami o niestabilnej sytuacji politycznej – od północy graniczy z Tadżykistanem, Turkmenistanem i Uzbekistanem, od wschodu z Chinami, na kierunku południowo-wschodnim ogranicza ją Pakistan oraz na zachodzie Iran¹⁶. Położenie geopolityczne Afganistanu przedstawiono na rys. 1. Państwo to cechuje się terenem górzysto-wyżynnym, najwyższy szczyt – Noszak, należący do pasma gór Hindukusz, położony jest na wysokości 7 492 m.n.p.m¹⁷. Ludność zamieszkująca Afganistan jest zróżnicowana etnicznie – 42% stanowią Pasztunowie, 27% – Tadżykowie, 9% – Hazarowie i 8% – Uzbeki. Dominującą religią w kraju jest islam, gdzie przewagę mają sunnici – aż 80%, natomiast szyici to zaledwie 19% całości¹⁸. Podobnie jak państwa sąsiednie Afganistan charakteryzuje niestabilna sytuacja polityczna – ze względu na ciągłe zmiany w systemie władzy oraz wśród grup rządzących nastąpiło negatywne ograniczenie rozwoju państwa.

Kolejnym problemem była interwencja ZSRR, rozpoczęta w nocy z 24 na 25 grudnia 1979 – miała nieść „pomoc” na życzenie ówczesnego afgańskiego rządu. Zgodnie z oficjalnymi założeniami wojska ZSRR miały wesprzeć rządzących (popierających komunistyczny ustrój) w konflikcie z silną opozycją. Nieoficjalne plany „sojusznika” przyjmowały jednak inny cel – strona radziecka zamierzała zająć afgańskie terytorium¹⁹. Długoletnie walki pomiędzy regularną armią radziecką oraz licznymi ugrupowaniami rebeliantów zakończyły się, za sprawą mediacji USA, zawarciem ugody – 14

¹⁴ A. Czupryński, J. Wolejszo, *Podstawy współczesnych operacji*, Kwartalnik Bellona, nr 3/2008, s. 44.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ J. Matuszak, P. Przeździecki, *10 lat Wojska Polskiego w Afganistanie*, Warszawa, 2012, s. 9.

¹⁷ https://pl.wikipedia.org/wiki/Geografia_Afganistanu [dostęp: 28.01.2016].

¹⁸ J. Matuszak, P. Przeździecki, *10 lat Wojska...*, s. 9.

¹⁹ A. Kowalczyk, *Afganistan 79-89 Dolina Panczsziru*, Warszawa, 1994, s. 5-7.

kwietnia 1988 r., w Genewie zostało podpisane porozumienie między stronami konfliktu: Afganistanem i Pakistanem oraz ZSRR i USA, zgodnie z którym do 15 lutego 1989 r. radzieckie siły zbrojne miały w całości opuścić terytorium Afganistanu²⁰.

Źródło: <http://www.world-atlas.biz/afghanistan.htm> [dostęp: 28.01.2016].

Rys. 1. Położenie geopolityczne Afganistanu

Po wycofaniu się Rosjan państwo afgańskie pozostało w nieładzie – bez stabilnego rządu i jasnej struktury administracyjnej. Ugrupowania rebelianckie, charakteryzujące się odmiennymi poglądami religijnymi i politycznymi, które dotychczas jednoczyła walka ze wspólnym wrogiem rozpoczęły starcia o pozycję i władzę. Społeczeństwo zmęczone już długoletnim konfliktem potrzebowało „gwaranta” spokoju, a za takiego uchodzili talibowie. Ich hasła nawiązujące do stworzenia nowego państwa opartego na Koranie i szariacie w tym okresie kryzysu, zwracały uwagę oraz pomagały uzyskać poparcie ludności²¹. W roku 1996 r. talibom udało się powołać Radę Najwyższą –

²⁰ Tamże, s. 44.

²¹ J. Matuszak, P. Przeździecki, *10 lat Wojska...*, s. 19.

nowy rząd, który zamiast rozwijać państwo doprowadził je do stanu, w którym pojęcie demokracji stanowiło fikcję²².

Rok 2001 rozpoczął kolejny rozdział walk w teatrze afgańskim. Dnia 11 września w Stanach Zjednoczonych miał miejsce zamach terrorystyczny, którego celem były Wieże World Trade Center oraz Pentagon. Gdy do aktu terroru „przyznała się” Al-Kaida utworzył się „nowy” front walki.

W odpowiedzi na zamach 21 września prezydent USA George W. Bush wystosował wobec Afganistanu żądanie wydania Bin Ladena oraz jego najważniejszych współpracowników. W związku z odmową strony afgańskiej 7 października prezydent USA ogłosił rozpoczęcie działań wojskowych pod kryptonimem *Enduring Freedom* (Trwała Wolność). Głównym celem stała się walka z Al-Kaidą oraz wpierającymi ją talibami, natomiast sprawą drugorzędną było zlikwidowanie ośrodków szkoleniowo-treningowych dla terrorystów oraz przywrócenie stabilnej, demokratycznej władzy państwowej. Wsparcia Stanom Zjednoczonym udzieliły: Wielka Brytania, Kanada, Australia, Francja, Niemcy²³, a także wrogie talibom ugrupowanie mudżahedinów – Sojusz Północy²⁴.

Operacja była realizowana etapowo. Pierwszy – powietrzny, trwał od 7 do 28 października. Przeprowadzenie ostrzału miało otworzyć drogę dla działań wojsk lądowych. Ze względu na wysoki poziom zagrożenia USA prowadziły jednocześnie akcje psychologiczne – w celu minimalizacji strat wśród ludności cywilnej rozrzucano ulotki oraz nadawano komunikaty radiowe²⁵. W połowie października rozpoczął się drugi etap operacji – atak lądowy – wojska sprzymierzone ruszyły z kierunku południowego zmierzając do zajęcia wskazanych celów²⁶. 13 listopada nastąpił „dzień wyzwolenia” – siły Koalicji przełamały najważniejsze punkty oporu, a z Kabulu wycofały się liczne ugrupowania talibów²⁷.

W wyniku grudniowych porozumień zawartych w Bonn powołano trzy strony odpowiedzialności – afgański rząd tymczasowy z Hamidem Karzajem na czele, Misję wspomagającą ONZ w Afganistanie oraz Międzynarodowe Siły Wsparcia Bezpieczeństwa (International Security Assistance Force – ISAF). Na podstawie układu z Bonn oraz na mocy rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1386 powołującej operację w Afganistanie, działania ISAF zostały uznane jako operacja wymuszania pokoju²⁸. Jako cel ISAF przyjęto

²² Tamże, s. 20.

²³ International Affairs & Defence Section, *Enduring Freedom and the Conflict in Afghanistan: an Update*, Research Paper 01/81, 2001r., s. 14, tłumaczenie własne.

²⁴ J. Matuszak, P. Przeździecki, *10 lat Wojska...*, s. 35.

²⁵ International Affairs & Defence Section, *Enduring...*, s. 17.

²⁶ Tamże, s. 24.

²⁷ J.-Ch. Jauffret, *Afganistan 2001-2013. Kronika przepowiedzianego braku zwycięstwa*, Warszawa, 2014, s. 37.

²⁸ J. Trembecki, *Sztuka operacyjna a strategia w Afganistanie*, Kwartalnik Bellona, nr 1/2010, Warszawa, s. 67.

przede wszystkim zabezpieczenie rządu afgańskiego w *sprawowaniu i rozszerzaniu władzy w kraju oraz stworzenie warunków do odbudowy i rozwoju*²⁹. Dzięki rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1386 z dnia 20 grudnia 2001 roku został poszerzony obszar działań ISAF, a także określono sposób realizacji funkcji dowódczych dla kontyngentu. Rok 2002 miał przynieść państwu afgańskiemu odbudowę gospodarczo-ekonomiczną, jednak ze względu na liczne ataki ugrupowań terrorystycznych, siły Sojuszu musiały skupić się na walce z nieregularnym przeciwnikiem. Wraz z przejściem dowodzenia nad ISAF przez NATO w sierpniu 2003 roku, na mocy mandatu Rady Bezpieczeństwa, obszar działalności ISAF został rozszerzony do całego terytorium Afganistanu³⁰.

Lata 2003-2006 to okres, w którym liczba żołnierzy Koalicji stale rosła ze względu na intensywność i zaciekłość starć z ugrupowaniami talibów. Mimo niszczenia obozów szkoleniowych, ugrupowania terrorystyczne rozwijały swoją działalność. W roku 2007 liczba ofiar zamachów wyniosła około 600 osób wśród cywilów, co wymusiło na NATO zwiększenie liczebności stacjonujących w Afganistanie wojsk³¹. Największą „popularnością” wśród ugrupowań talibów i ich sojuszników cieszyły się walki o charakterze partyzanckim – szczególnie te wykorzystującą technikę użycia IED oraz samobójcze ataki. Rosnące zagrożenie ujawniające słabości systemu bezpieczeństwa ponownie wymusiło na koalicji zwiększenie liczebności wojsk ISAF.

17 lutego 2009 roku nowy amerykański prezydent – Barack Obama oświadczył, że do Afganistanu zostanie wysłanych wsparcie w liczbie 17 tysięcy żołnierzy³². Mimo stale rosnącej liczby zamachów, w latach 2009-2011 Afganistan stopniowo „stabilizował” swoją sytuację polityczną. Wybory prezydenckie odbyły się bez większych incydentów, a funkcję prezydencką utrzymał Hamid Karzaj³³. Do 2014 roku postępowało wycofywanie wojsk Koalicji oraz przekazywanie władzy nowemu rządowi.

2.2. Operacja Anakonda jako przykład działań asymetrycznych w terenie górzystym

W latach 2001-2011 na terytorium Afganistanu zrealizowano szereg operacji wojskowych, których celem było przede wszystkim wyeliminowanie zagrożenia w postaci talibów i Al-Kaidy.

²⁹ Tamże, s. 68.

³⁰ M. Trzpił, *Afganistan jako największe współczesne wyzwanie dla NATO*, Bezpieczeństwo narodowe, III-2009/11, s.52.

³¹ Tamże.

³² Tamże.

³³ J. Matuszak, P. Przeździecki, *10 lat Wojska...*, s. 67.

Jedną z popularniejszych operacji odbyła się w marcu 2002 roku pod kryptonimem *Anakonda*. Obszarem działań była Dolina Shah-i-Kot, miejsce stanowiące schronienie dla silnych ugrupowań Al-Kaidy i talibów. Górzyście ukształtowanie terenu urozmaicone długimi jaskiniami będącymi pozostałościami po kryjówkach jeszcze z czasów radzieckiej interwencji stanowiło idealny ośrodek dla nowych ugrupowań. Według amerykańskich źródeł liczebność sił przeciwnika oceniana była w granicach 200 ludzi, w wyniku czego do działań przystąpić miało 300 żołnierzy amerykańskich oraz 1 100 afgańskich. W celu mobilizacji swoich zwolenników Saif Rahman – przywódca talibów – ogłosił „świętą wojnę”, dzięki czemu uzyskał wsparcie około 1 000 partyzantów, talibów i zwolenników Al-Kaidy. Broń jaką posiadali, m.in. maszynowa, moździerz, granatniki, w porównaniu do uzbrojenia amerykańskiego była ona przestarzała i nieprecyzyjna, jednak znajomość i umiejętność wykorzystania terenu sprzyjała im w walce z regularnym przeciwnikiem³⁴.

Według planu (rys. 2.), amerykański atak miał być realizowany z kierunku północnego i południowo-zachodniego tak, by wymusić na przeciwniku ucieczkę w kierunku wschodnim, gdzie oczekiwał go już batalion powietrzno-szturmowy ze 101. Dywizji Powietrzno-Szturmowej, a także batalion piechoty górskiej. Rozpoznanie prowadziły trzy zespoły specjalne Navy SEAL³⁵.

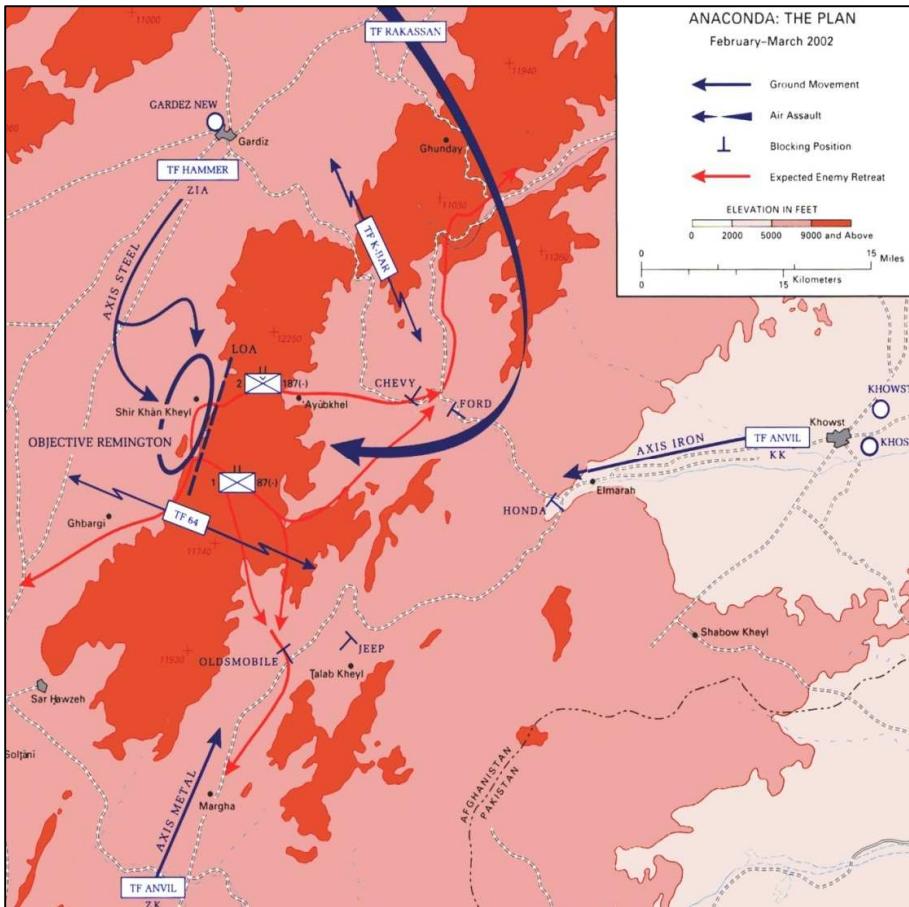
Do rozpoczęcia ataku doszło 1 marca 2002 r. Wojska USA – 10. Dywizja Górską, ze względu na słabą znajomość terenu wpadła w zasadzkę zorganizowaną przez przeciwnika pod Marzak i znalazła się pod dwunastogodzinnym ostrzałem³⁶. W kolejnych dniach oczywiste stało się, że walka w terenie wysokogórskim z przeciwnikiem, który potrafi sprawnie i szybko przemieszczać się i atakować nie będzie łatwa. Ugrupowania talibów i Al-Kaidy dokonywały ostrzału głównie z moździerzy i granatników wymierzonych w konwoje³⁷. Wsparcie z powietrza też było ryzykowne ze względu na trudne warunki atmosferyczne – bardzo niska temperatura i ograniczona widoczność utrudniały loty.

³⁴ <http://www.przegląd-tygodnik.pl/pl/artykuł/krwawa-anakonda> [dostęp: 28.01.2016].

³⁵ <http://www.magnum-x.pl/czasopismasec/poligon/684> [dostęp: 28.01.2016].

³⁶ <http://www.przegląd-tygodnik.pl/pl/artykuł/krwawa-anakonda> [dostęp: 28.01.2016].

³⁷ <http://www.history.army.mil/brochures/Afghanistan/Operation%20Enduring%20Freedom.htm> [dostęp: 28.01.2016], tłumaczenie własne.

Źródło: <http://www.history.army.mil/brochures/Afghanistan/Operation%20Enduring%20Freedom.htm> [dostęp: 28.01.2016].

Rys. 2. Plan operacji Anakonda

Sekretarz obrony Stanów Zjednoczonych, Donald Rumsfeld, jeszcze przed rozpoczęciem działań stwierdził, że namowy dowódców do użycia artylerii są nie do końca uzasadnione, gdyż wojska amerykańsko-afgańskie osiągną cel przy wsparciu lotnictwa³⁸. Wraz z upływem kolejnych dni ciężkich walk, strona amerykańska widząc efekty przeciwne do zamierzonych skorygowała plan ataku. Do działań dołączyły AH-64 Apache i CH-47 Chinook. Przyjęto też nową taktykę – wojska sprzymierzone zajmowały najpierw pozycje na grzbietach górskich, po czym schodząc eliminowały przeciwnika i jego kryjówki w jaskiniach.

³⁸ <http://www.magnum-x.pl/czasopismasec/poligon/684> [dostęp: 28.01.2016].

18 marca 2002 roku wraz z zakończeniem „oczyszczania” jaskiń oraz obszarów, w których mógł znajdować się potencjalny przeciwnik zakończyła się operacja Anakonda. Przyjmując jako wskaźnik sukcesu wielkość poniesionych strat, to operację można uznać za udaną. Strona amerykańsko-afgańska straciła 7 żołnierzy³⁹ oraz trzy ciężkie śmigłowce Chinook⁴⁰, natomiast przeciwnik stracił około 800 osób⁴¹, a także liczne kryjówki i magazyny broni.

Podsumowanie

Na podstawie informacji zawartych w niniejszym materiale można stwierdzić, że działania asymetryczne są przede wszystkim „bronią” teoretycznie słabszej strony konfliktu. Asymetria jest zjawiskiem, które cechuje się niejednorodnością oraz zróżnicowaniem w postaci braku równowagi w posiadanych siłach i środkach. Należy również zauważyć, że w tego typu konflikcie występują co najmniej dwie strony konfliktu o sprzecznych interesach, przy czym jedną z nich określa się mianem „słabszej”. Kolejnym charakterystycznym elementem jest wykorzystanie zaskoczenia i przewagi – nie zawsze materialnej, a także szybkości i mobilności działania oraz odmiennych metod walki.

W przypadku afgańskim, bez względu na teren, na jakim dochodziło do starcia, najpopularniejsza była taktyka *hit and run* – uderz i uciekaj. W kontekście działań w warunkach wysokogórskich dominujące okazały się zasady na konwoje regularnego przeciwnika w postaci improwizowanych ładunków wybuchowych umieszczonych w strategicznych punktach przejazdu. Zatrzymanie konwoju umożliwiało talibom przejście do kolejnego etapu – ostrzału pojazdów przeprowadzonego z moździerzy i RPG-7.

Patrząc na konflikt afgański z perspektywy czasu, widoczne jest, że mimo doświadczeń radzieckich Koalicja również nie potrafiła podjąć do końca skutecznej walki z nieregularnym przeciwnikiem. Dodatkowym utrudnieniem ponownie stała się rzeźba terenu. Obszar wysokogórski dał talibom i ich sprzymierzeńcom miejsce schronienia oraz idealne pole manewru, umożliwiające przeprowadzenie ataku na odsoniętego przeciwnika. Analizując wydarzenia z Afganistanu warto również zauważyć, że sposób prowadzenia walki przez „słabszą” stronę rozwija się przede wszystkim pod kątem poszukiwania nowego punktu uderzenia, a następnie w kontekście dostosowania do tego odpowiedniej broni.

³⁹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojna_w_Afganistanie_%282001-%29#Atak_na_Kunduz [dostęp: 28.01.2016].

⁴⁰ J.-Ch. Jauffret, *Afganistan 2001-2013...*, s. 37.

⁴¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojna_w_Afganistanie_%282001-%29#Atak_na_Kunduz [dostęp: 28.01.2016].

Bibliografia

1. *Asymmetric Warfare in the Military Domain*, A. Ortolani, *Operational Concept Development HQ Allied commander Transformation*.
2. Czupryński Andrzej, Wołeszo Jarosław, *Podstawy współczesnych operacji*, Kwartalnik Bellona, nr 3/2008, Warszawa 2008.
3. *Encyklopedia Popularna PWN*, Warszawa, 1982.
4. Fox C., Hall Richard, *Ponownie przemyśleć bezpieczeństwo*, Przegląd NATO, Zima 2001/2002.
5. Gotowała Jerzy, *Konflikty zbrojne połowy XXI wieku*, Kwartalnik Bellona, nr 2/2009.
6. International Affairs & Defence Section, *Enduring Freedom and the Conflict in Afghanistan: an Update*, Research Paper 01/81, 2001.
7. Jauffret Jean-Charles, *Afganistan 2001-2013. Kronika przepowiedzianego braku zwycięstwa*, Warszawa, 2014.
8. Kowalczyk Andrzej, *Afganistan 79-89 Dolina Panczsziru*, Warszawa, 1994.
9. Madej Marek, *Zagrożenia asymetryczne bezpieczeństwa państw obszaru transatlantyckiego*, Warszawa, 2007.
10. Matuszak Jacek Zygmunt, Przeździecki Paweł, *10 lat Wojska Polskiego w Afganistanie*, Warszawa, 2012.
11. Pawlisiak Mieczysław, *Przyszła wojna determinanem zmian w Siłach Zbrojnych RP (cz. I)*, Przegląd Wojsk Lądowych, nr 1/2012.
12. *Słownik Terminów z Zakresu Bezpieczeństwa Narodowego*, Wydanie szóste, Warszawa, 2008.
13. *Słownik Wyrazów Obcych PWN*, Warszawa, 1980.
14. Trembecki Jacek, *Sztuka operacyjna a strategia w Afganistanie*, Kwartalnik Bellona, nr 1/2010, Warszawa, 2010.
15. Trzpił Magdalena, *Afganistan jako największe współczesne wyzwanie dla NATO*, Bezpieczeństwo narodowe, III-2009/11.

Strony internetowe

1. <http://cytatybaza.pl/cydat/uzyj-skromnosci-by-wzbudzić-we-wrogach-pyche.html>.
2. <http://www.history.army.mil/brochures/Afghanistan/Operation%20Enduring%20Freedom.htm>.
3. <http://www.magnum-x.pl/czasopismasec/poligon/684>.
4. <http://www.przegląd-tygodnik.pl/pl/artykul/krwawa-anakonda>.
5. https://pl.wikipedia.org/wiki/Geografia_Afganistanu.
6. https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojna_w_Afganistanie_%282001-%29#Atak_na_Kunduz.

7. Wykład prof. dr hab. L. Jarczyka nt.: *Symetria w fizyce* http://users.uj.edu.pl/~jarczyk/N5symok/spis_tresci.htm.

OPERATION ANACONDA AND THE BATTLE OF TAKUR GHAR AS AN EXAMPLE OF ASYMMETRIC OPERATIONS IN A MOUNTAINOUS TERRAIN

Abstract: The article aims at characterizing the asymmetry phenomenon on the example of operations conducted in Afghanistan after 2001, focusing particularly on the battle of Takur Ghar within Operation Anaconda. This region was chosen on purpose as the characteristic mountainous form of the terrain favours the irregular opponents' employment of simple armament such as mortars or RPGs 7 in combat against well trained and regular troops prepared in quantity and quality. Even at a first glance, the disproportion characteristic of asymmetry is clearly evident. Despite the fact that similar military engagement (Russian intervention) had taken place in that area, it is difficult to state that the combat between regular forces and irregular groups was fully effective.